

Αλφα

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

ΣΑΒΒΑΤΟ 21 ΜΑΡΤΙΟΥ 1998 • ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ • ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΛΩΜΟΥ 17-19 • ΕΤΟΣ 30 • ΤΕΥΧΟΣ 126 • ΔΡΑΧΜΕΣ 200

Προσδοκίες μιας πολιτικής ανατίμησης

Αν η υποτίμηση είναι κιόλας παρελθόν, δε συμβαίνει το ίδιο και με την πολιτική αιτιολόγηση της. Η τελευταία -μόνιμα στο προσκήνιο όλη τη δεκαετία που διανύουμε- συμπυκνώνεται σε μία και μόνο φράση: για όλα φταίει η ΕΟΚ. Οι κυβερνήσεις τείνουν να παρουσιάζονται σαν απλά εκτελεστικά όργανα σε βασικούς τομείς της κρατικής οργάνωσης. Με μοναδική τους ίσως δυνατότητα την αποσαφήνιση μιας πολιτικής και όχι τη χάραξη της, την επιλογή των τακτικών μέσων, αλλά όχι και τον προσδιορισμό των στρατηγικών στόχων. Και παρόλο που κάτι τέτοιο είναι ψευδές, αποτελεί αντικείμενο ενός άλλου κειμένου.

Κάτω απ' αυτό το πρίσμα η πολιτική φαίνεται να διαιρείται σε δύο μεγάλες ενότητες: την οικονομία και τα «εθνικά θέματα». Η καπηγοριοποίηση αυτή περνώντας μέσα από τις σε-

λίδες των ΜΜΕ και τα χειλη τού κυβερνητικού εκπροσώπου, έχει κατορθώσει να γίνει ο κυρίαρχος τρόπος αντιληψης των πραγμάτων. Ο ρόλος της είναι ακριβώς ο ίδιος με αυτόν της επίσημης κομματικής γλώσσας που περιγράφεται στο «1984»: να καταστήσει την πολιτική αντιληψη ανίκανη να προσανατολιστεί σε οπιδήποτε άλλο από αυτονότα δίπολα.

Η πρόσφατη επικαιρότητα είναι χαρακτηριστική. Η κινητοποίηση των αγροτών μετατράπηκε σ' ένα απλό ρητορικό σχήμα: αποδοχή ή άρνηση της ΕΟΚ (και άρα της επίσημης αγροτικής πολιτικής). Και δεδομένου ότι η πλειοψηφία της κοινωνίας απαντά καταφατικά, το μόνο που θα μπορούσαν να ελπίζουν οι αγρότες ήταν ίσως ένα κάποιο αίσθημα συμπάθειας, κατηγορηματικά όμως τίποτε παραπάνω. Άλλα ερωτήματα, πολύ πιο ουσιαστικά, δεν έχουν χώρο σε μια τέτοια αντιληψη. Γιατί

οι αγρότες δηλώνουν όμηροι των μεσαζόντων; Τι απέγιναν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί; Υπάρχουν μορφές κοινωνικής οργάνωσης που θα τους καθιστούσαν πιο ανεξάρτητους; Γιατί η αμφισβήτηση της κοινής αγροτικής πολιτικής περιορίζεται στο ύψος και την έκταση των επιδοτήσεων; Είναι λογικό να παράγονται εκατοντάδες χιλιάδες τόνοι αγροτικών προϊόντων για να πάνε στη χωματερή; Ποιες είναι τελικά οι πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας; Και ποιας κοινωνίας;

Έχει γραφτεί και άλλες φορές στις σελίδες αυτού του εντύπου, ότι η «εθνική οικονομία» δεν αποτελεί πάρα μια πολύ πετυχημένη ιδεολογική φαντασίωση της κυριαρχίας. Στο πλαίσιο της, ο εργάτης και ο βιομήχανος, ο κολλήγος και ο γαιοκτήμονας και, τελικά, η κοι-

Συνέχεια στη σελίδα 4

Είναι φανατικοί οπαδοί της δραχμής...

Την Πέμπτη 12 Μαρτίου ανακοινώθηκε η υποτίμηση της δραχμής κατά 14% και η είσοδός της στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμών. Το γεγονός αυτό χαιρετίστηκε από διεθνείς οικονομικούς αναλυτές, με ενθουσιώδεις δηλώσεις: «Είμαι φανατικός οπαδός της δραχμής. Το ωραίο με την Ελλάδα είναι ότι προχώρησε στην υποτίμηση και τελείωσε με αυτήν και μπορεί τώρα να προσελκύσει σημαντικές εισορόες κεφαλαίου».

Αισθητή ήταν η έκφραση ικανοποίησης και από τον Σαντέρ, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, το ΣΕΒ, το Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Σούπερ Μάρκετ. Άλλοι δεν είχαν λόγους να εκφράζουν δημόσια την χαρά τους: Αγγλοί και αμερικάνοι χρηματιστές, πρόσωπα από το ελληνικό τραπεζικό και χρηματιστριακό σύστημα κέρδισαν δισεκατομμύρια μέσα σε λίγες ώρες, απλώς παίζοντας με το συνάλλαγμα. Αμερικανικές τράπεζες επιβεβαιώσαν τα κέρδη τους, καθώς στα τέλη Φλεβάρη, η κυβέρνηση είχε πετύχει να συνάψει -με επιχείρημα την προσποφασισμένη υ-

ποτίμηση- ομολογιακό δάνειο ενός δις δολαρίων από την αμερικανική αγορά. Αν εξαιρέσουμε λίγες γκρίνιες, η υποτίμηση κρίθηκε ως αναγκαία από το σύνολο σχεδόν της αντιπολίτευσης. Θεωρήθηκε ως ένα ακόμα δείγμα της "πορείας χωρίς επιστροφή" προς το ευρώ, καθώς η ένταξη στην ΟΝΕ (Οικονομική και Νομισματική Ενωση) θεωρείται πλέον "εθνικό ζήτημα".

Η ένταξη στο ευρώ εξαρτάται από κριτήρια όπως η σταθερότητα των τιμών, τα χαμηλά επιτόκια επιτόκια, τα μικρά ελλείμματα, το περιορισμένο δημόσιο χρέος, η σταθερότητα του εθνικού νομίσματος. Είναι γνωστό ότι, εκτός από το πρώτο κριτήριο, η ελληνική οικονομία θεωρείται προβληματική σε όλα τα υπόλοιπα. Οσον αφορά τη σταθερότητα του νομίσματος η ένταξη στην ευρωπαϊκή "Ζώνη αυξημένης νομισματικής σταθερότητας" είναι δυνατή, μόνο αν δεν έχει υπάρξει υπότιμη στα δύο προηγούμενα χρόνια. Ωστόσο, οι περιοδικές νομισματικές κρίσεις που δημιουργεί η απελευθέρωση του κεφαλαίου σε διεθνές επίπεδο (επενδύει και αποσύρεται ανεξέλεγκτα σε όλο τον κόσμο, όπως έγινε τον περασμένο Οκτώβριο στην Ασία), έκαναν πολύ αβέβαια την είσοδο της δραχμής στο ευρώ. Μέσα από το παγερό βλέμμα του οικονομικού ορθολογισμού η υποτίμηση φαινόταν πράγματι αναπόφευκτη.

"Η οικονομική ορθοδοξία θριαμβεύει από τη μια άκρη της Ευρώπης στην άλλη" (από το αφιερωμένο στην υποτίμηση της δραχμής editorial των "Financial Times")

Τις επόμενες μέρες "η Σοφοκλέους έζησε και πάλι σπηλέας Ολυμπίαδας, καθώς ο Γενικός Δείκτης κυμάνθηκε σχεδόν στο ανώτατο επιτρεπόμενο όριο διακύμανσης, κερδίζοντας 7,3%. Οι εξαγωγικές εταιρείες πρωταγωνίστησαν, ενώ οι ξενοδοχείοι προχώρησαν σε μαζικές αγορές..." (ημερήσιος τύπος, Τρίτη 17 Μαρτίου). Από τη Δευτέ-

Συνέχεια στη σελίδα 4

Δίκη των τούρκων φοιτητών

Στις 18 Μαρτίου στην Άγκυρα, διάκοπηκαν από το εφετείο οι 8 φοιτητές οι οποίοι είχαν καταδικαστεί το Δεκέμβριο του 1996 σε ποινές φυλακισής από 3 έως 18 χρόνια, με την κατηγορία της συμμετοχής στην "Επαναστατική Οργάνωση Νέων".

Η πρώτη απόφαση είχε εκδοθεί χωρίς καν στοιχεία. Την περασμένη Τετάρτη, ημέρα επανεκδίκασης της υπόθεσης, πραγματοποιήθηκαν από φοιτητές και όχι μόνο, διαδηλώσεις και πορείες σε πολλές πόλεις της Τουρκίας, σε ένδειξη αλληλεγγύης στους 8 φοιτητές. Η αστυνομία συνέλαβε 47 άτομα σε συμπλοκές στην Άγκυρα κατά τη διάρκεια διαμαρτυριών υπέρ των οκτώ φοιτητών. Επίσης, σύμφωνα με το κρατικό πρακτορείο ειδήσεων Ανατολή, 14 άτομα τραυματίστηκαν και η αστυνομία συνέλαβε άλλους 77 φοιτητές που ήρθαν στην Άγκυρα να διαδηλώσουν υπέρ των φυλακισμένων συμφοιτητών τους. Τραυματίστηκαν ακόμη 12 αστυνομικοί και δύο δημοσιογράφοι. Διαδηλωτές στο κέντρο της Κωνσταντινούπολης πέταξαν πέτρες στην αστυνομία, κατέστρεψαν ένα περιπολικό και επιτέθηκαν σε μία αστυνομική λέσχη, ενώ έγιναν και 55 συλλήψεις. Σύμφωνα με ανακοίνωση του πρακτορείου Ρόιτερ, ένας αστυνομικός πυροβόλησε στον αέρα για να αποτρέψει τους διαδηλωτές από περαιτέρω καταστροφές.

Επίσης ένα σύνολο 227 φοιτητών συνελήφθησαν στη διάρκεια διαδηλώσεων σε άλλες πόλεις της δυτικής Τουρκίας.

Τελικά το εφετείο της Άγκυρας ακύρωσε την από το Δεκέμβριο του 1996 καταδικαστική απόφαση για τους 8 φοιτητές και ταυτόχρονα ζήτησε την διεξαγωγή νέας δίκης.

Πώς ξεκίνησαν όλα

20/10/95: Μερικοί φοιτητές άρχισαν να διαμαρτύρονται ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης στα πανεπιστήμια. Τα δίδακτρα των σπουδών διπλασιάζονταν κάθε χρόνο, ένας μεγάλος αριθμός σπουδαστών αδυνατούσε να τα πληρώσει. Ως μέρος αυτής της διαμαρτυρίας, φοιτητές συγκέντρωσαν ένα μεγάλο αριθμό υπογραφών ενάντια στην υποχρέωση της πληρωμής διδάκτρων. Επίσης έστειλαν 350.000 απ' αυτές στον πρόεδρο του κοινοβουλίου.

20/12/95: Οι φοιτητές του πανεπιστημίου της Κωνσταντινούπολης, δήλωσαν επίσης τα αιτήματά τους στον

Για πληροφορίες:
tel. +90-312-446,
fax +90-312-446 4813
email: ankara.newsroom@reuters.com

Τύπο, με τη συμπαράσταση του Συμβουλίου των διδασκόντων και της Ένωσης των βοηθών καθηγητών.

15/2/96: Οι φοιτητές του πανεπιστημίου της Άγκυρας άρχισαν να συμπαραστέκονται στους πληγέντες από τους σεισμούς στο Ντινάρ. Επίσης έδωσαν χρήματα, ως δωρεά, στον δήμαρχο του Ντινάρ. Αυτοί οι φοιτητές ήταν οι Μ. Γιλμάζ, Ο. Τουφεκή, Μπ. Καρακάς και Μπελγκίν Σενγκιζ.

29/2/96: Οι φοιτητές αυτοί αποβλήθηκαν απ' το πανεπιστήμιο εξαιτίας της μη πληρωμής των διδάκτρων τους. Διαμαρτυρήθηκαν για αυτή την κατάσταση στο κοινοβούλιο κρατώντας ένα πανώ που έγραφε: "τα εκπαιδευτικά δικαιώματα δεν μπορούν να μπλοκαριστούν".

17-22/4/96: Στην Άγκυρα 31 φοιτη-

τές συνελήφθησαν ξαφνικά από την αστυνομία, χωρίς κανένα λόγο.

19/4/96: Οι συλληφθέντες κρατήθηκαν 2 βδομάδες στην απομόνωση, με απόφαση του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφάλειας (DGM) της Άγκυρας. Επίσης απαγορεύθηκε στους δημοσιογράφους να τους δουν εκείνες τις μέρες (από το DGM επίσης).

24/4/96: Στην Άγκυρα μια γυναίκα (μάρτυρας), η οποία μένει στη γειτονιά αυτών των φοιτητών, τηλεφώνησε στην Ένωση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Είπε ότι μερικοί άγνωστοι άνθρωποι, που κουβαλούσαν μερικά κουτιά και πακέτα, μπήκαν στο σπίτι των φοιτητών. Αργότερα βρέθηκε ότι τα κουτιά αυτά περιείχαν μολότωφ και αρκετά εκρηκτικά. Η αστυνομία κατηγόρησε τους δύο φοιτητές ότι είχαν εκρηκτικά στα σπίτια τους και ότι ήταν μέλη παράνομης οργάνωσης.

1/5/96: Οι φοιτητές δικάστηκαν και επιταγή απ' αυτούς καταδικάστηκαν από στρατιωτικό δικαστήριο. Οι συλληφθέντες φοιτητές Αμέτ Ασκίν Ντογκάν, Οσγκούν Τουφεκή, Μπουλέντ Καρακάς, Μαχμούτ Γιλμάζ, Ντενίζ Καρτάλ, Νουρντάν Μπαϊσαχάν και Ελίφ Καχιάογλου, φυλακίστηκαν στην κεντρική φυλακή της Άγκυρας. Οι υπόλοιποι φοιτητές αθωώθηκαν και ανέφεραν στην IHD τα περί βασανισμού τους. Ο κατάλογος των βασανιστηρίων περιλάμβανε τράβηγμα των μαλλιών, χτύπημα των κεφαλών στον τοίχο, κρέμασμα από τους ώμους και επίσης σεξουαλικά βασανιστήρια.

7/5/96: Οι δικηγόροι των φοιτητών προσέβαλαν την απόφαση του και ζήτησαν επανάληψη της δίκης, αλλά το αίτημα τους απορρίφθηκε από το DGM.

7/6/96: Το DGM προετοίμασε κατηγορία εναντίον 15 φοιτητών. Το κα-

πηγορητήριο ανέφερε ότι παραβρέθηκαν στον εορτασμό της πρωτομαγιάς του '95, συγκέντρωση υπογραφών για το κοινοβούλιο, παραχώρηση συνέντευξης τύπου, συμμετοχή σε μερικές νόμιμες διαδηλώσεις, παρουσία σε φοιτητικές συναντήσεις και ενασχόληση με ακαδημαϊκά προβλήματα, αλλά και προβλήματα εκδημοκρατισμού στα πανεπιστήμια.

10/7/96: Η δίκη άρχισε 85 μέρες μετά την πρώτη σύλληψη και έγινε στο DGM. Οι φοιτητές δήλωσαν ότι δεν ήταν μέλη παράνομης οργάνωσης. Δήλωσαν επίσης ότι πρόθεσή τους ήταν να βελτιωθούν οι συνθήκες των σπουδών τους. Γι' αλλη μια φορά ανέφεραν την πίεση και τα βασανιστήρια που υπέστησαν, για να υπογράψουν τελικά τις καταθέσεις οι οποίες είχαν συνταχθεί από την αστυνομία.

25/7/96: Συλλαμβάνονται δύο ακόμη φοιτητές, ο Μετίν Μουράτ Καλιονσουγκίλ και ο Μπελγκίν Σενγκιζ. Ο δεύτερος καταδικάστηκε και αργότερα του παρασχέθηκε ιατρική περίθαλψη για τα βασανιστήρια που είχε υποστεί.

6/12/96: Ανακοινώθηκε η απόφαση. Οι Αμέτ Ασκίν Ντογκάν, Οσγκούρ Τουφεκή, Μπουλέντ Καρακάς και Μετίν Μουράτ Καλιονσουγκίλ καταδικάστηκαν σε 18 χρόνια και 20 μέρες. Ο Μαχμούτ Γιλμάζ καταδικάστηκε σε 12 χρόνια και 6 μήνες. Οι Νουρντάν Μπαϊσαχάν, Ντενίζ Καρτάλ και Ελίφ Καχιάογλου καταδικάστηκαν σε 3 χρόνια και 9 μήνες.

(...) Ενώ άλλοι ούρλιαζαν για δικαιοσύνη, τα ίδια περίπου πράγματα συνέβαιναν και στη Μανίσα. Μαθήτες του λυκείου συνελήφθησαν και βασανίστηκαν απ' την αστυνομία και 10 απ' αυτούς καταδικάστηκαν από 2 έως 12 χρόνια φυλακή. Οι ηλικίες τους ήταν μεταξύ 16 και 20 ετών.

Την μετάφραση του χρονικού έκανε η Συσπείρωση Ανεξάρτητων Αριστερών Σχημάτων και Αυτόνομων Ομάδων. Για την αντιγραφή, "Μαύρα Μεσάνυχτα Έχουμε".

Δίκη των αυτοδιαχειριζόμενων ραδιοφώνων

Στις 17 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε η δίκη των 12 μελών και συμπαραστατών που είχαν συλληφθεί στις 16-17 Μαρτίου 1992 υπερασπιζόμενοι -μετά το κατέβασμα της κεραίας του Ράδιο Ουτοπία - την ύπαρξη του Ράδιο Κιβωτός και συνολικά της αυτοδιαχειριζόμενης κοινωνικής ραδιοφωνίας. Η δίκη των 12 είχε αναβληθεί τρεις φορές. Οι ποινές που επιβλήθηκαν ήταν 5 μήνες φυλάκιση με τριετή αναστολή για τα αδικήματα της απειθείας και εξύβρισης κατά συγχώνευση, σε όσους δήλωσαν πως φώναζαν το σύνθημα "μπάτσοι-γουρούνια-δολοφόνοι", ενώ έγινε σκόντο ενός μηνός και καταδικάστηκαν σε 4 μήνες με τριετή αναστολή μόνο για το αδίκημα της απειθείας όσοι δεν δήλωσαν πως φώναζαν...

10 χρόνια Ράδιο Κιβωτός

Το ράδιο Κιβωτός (που εδώ και τρεις βδομάδες ξαναεκπέμπει από τους 92,5) έκλεισε 10 χρόνια ζωής και γιορτάζει με διήμερο εκδηλώσεων αυτό το σαββατοκύριακο.

Σάββατο 21 Μάρτη 1998, στις 9.30μμ, στο Στέκι στο βιολογικό: Θεατρικό παιγνίδι: "πατρίς, θρησκεία, οικογένεια" από την ομάδα "Των Ποιών". Θα ακολουθήσει γενέθλιο πάρτυ.

Κυριακή 22 Μάρτη 1998, μετά τις 2.00μμ, στην πλατεία Καλλιθέας (περιοχή Κουλέ Καφέ: Ρεφενέ φαγοπότι "στην αγορά και την μακροημέρευση του Ράδιο Κιβωτός". (σε περίπτωση κακοκαιρίας, η εκδήλωση θα μεταφερθεί στο Στέκι στο βιολογικό)

Τα γεγονότα στην Καβάλα

ΜΗΝΥΣΗ ΚΑΤΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Mηνύσεις με τις κατηγορίες "διακεκιμένων φθορών ένεης περιουσίας" και "διατάραξης οικιακής ειρήνης" κατέθηκαν από την διεύθυνση των φοιτητικών εστιών την Πέμπτη 5 Μαρτίου στρειδικά στην Ε.Ι.Ν. κατέρρησης από την προστασία της Ε.Ι.Ν. κατέρρησης από την προστασία της Ε.Ι.Ν. κα

Λευτεριά στους τρεις της Πατησίων

Γράμμα των τριών συλληφθέντων

Από τις 8 Δεκέμβρη βρισκόμαστε στον Κορυδαλλό. Προσπαθούμε να προσαρμοστούμε στην πραγματικότητα του ότι περάσαμε την πύλη της φυλακής, προσπαθούμε να πείσουμε τους εαυτούς μας ότι πρόκειται για κάτι που δεν θα βαστήσει πολύ, «προσωρινή κράτηση» υποτίθεται πως είναι, το έρούμε δύναμης πως το μέλλον μας δείχνει σκοτεινό.

Δεν υπάρχει τίποτα το περίεργο στην ιστορία μας.

Για δύοσις έχουν την κοινή λογική τα πράγματα είναι απλά.

Βρεθήκαμε στην συναυλία στη Φοιτητική Εστία για συμπαράσταση στον αγώνα των εκπαιδευτικών. Σε μια συναυλία συμπαράστασης στην απεργία πείνας δύο ανθρώπων που τότε παίζονταν η ζωή τους.

Ο ένας μάλιστα από εμάς, ο Γ. Μιχαηλίδης, ήταν ο κιθαρίστας του συγκροτήματος DEUS EX MACHINA που συμμετείχε στη συναυλία, κάτι που είναι γνωστό στην εναλλακτική ροκ, σκηνή, τόσο από τη δισκογραφία του γκρουπ όσο και από τη συχνή εμφάνισή του σε παρόμοιες συναυλίες, και ως εδώ καλά.

Απέξω άρχισαν οι φασαρίες. Έγιναν συγκρούσεις και καταστροφές. Και όταν ήρθε η ώρα να φύγουμε, έτυχε σε μας η διαλογή της αστυνομίας. Μας άρπαξαν τα MAT, μας χτύπησαν, μας λύντσαραν.

Ακόμα και μέχρι τότε δεν είχαμε καταλάβει τη σοβαρότητα του πράγματος. Ούτε η πρώτη ούτε η τελευταία φορά ήταν που η αστυνομία, μετά το τέλος των επεισόδιων, ξεσπάει όπου βρει. Όταν δύναμη μάθει την έκταση που πήρε η όλη ιστορία των επει-

σοδίων, στα κανάλια και τον τύπο, όταν ακούσαμε τα όσα λέγονταν για τους «συλληφθέντες», τότε πήραμε το μήνυμα: Κάποιοι έπρεπε να την πληρώσουν και μάλιστα για τα καλά. Τα υπόλοιπα ήρθαν μόνα τους: εισαγγελέας, αναγνωρίσεις, κόντρα καταθέσεις αστυνομικού (που του πήρε κάποιο «καιρό» μέχρι να θυμηθεί να μας αναγνωρίσει), ανακριτής, απολογίες (για το αυτονόητο), προφυλάκιση, Κορυδαλλός. Κάποιοι έπρεπε να πληρώσουν, έμεις είχαμε την τιμή.

Το ότι τα στοιχεία είναι ανύπαρκτα, το ότι, όπως όλοι που συμμετείχαν στη συναυλία γνωρίζουν, αυτό που γινόταν έξω ήταν άσχετο με αυτούς που ήταν μέσα, το ότι εμείς δεν είχαμε καμία σχέση με τα επεισόδια, όλα αυτά καθόλου δεν αφορούν το σκηνικό της φυλάκισή μας.

Το ζήτημα ήταν να μη φανούν άχρηστα τα MAT, να μπουν κάποιοι «μέσα».

Συμμετέχαμε στη συναυλία γνωρίζοντας το γιατί. Τώρα μετράμε μέρες, χωρίς ίδεας το ως πότε. Αυτά άλλωστε που βλέπουμε εδώ να συμβαίνουν μόνο θάρρος δεν μας δίνουν.

Θέλουμε να πιστεύουμε πως αυτό το θάρρος θα το βρούμε από αυτά που συμβαίνουν έξω από τη φυλακή...

Γ. Μιχαηλίδης,
Μ. Αναγνώστου,
Έλενα Μανάβη

Από τις 5 Δεκεμβρίου είναι προφυλακισμένοι στον Κορυδαλλό, με φευδείς καταθέσεις και με κατηγορίες που δεν πρόκειται να αντέξουν σε κανένα δικαστήριο. Ούτε το λευκό οινόκ τους μητρώο μέτρησε, ούτε τα σοβαρά οικογενειακά προβλήματα, ούτε οι καταθέσεις πολλών αυτόπτων μαρτύρων. Τα πάντα, η αλήθεια, η ατομική ελευθερία, η πρωσικότητα, τα οικογενειακά προβλήματά, αλέστηκαν στις μυλόπτερες των αστυνομικών και δικαστικών μηχανισμών και μετατράπηκαν σε «διωκτικό έργο».

Οι καλλιτέχνες δεν μπορούμε να σωτήρουμε μπροστά σε τέτοια γεγονότα, ειδικά όταν αυτά γίνονται γύρω από εκδηλώσεις στις οποίες συμμετέχουμε. Όχι μόνο για μας, αλλά και για κάθε κοινωνικά ευαίσθητο άνθρωπο, πιστεύουμε, υπάρχουν μια σειρά κρίσιμα ερωτήματα, που αναμένουν απάντηση:

— Είναι δυνατόν να ανεχόμαστε τέτοιες ποινικές κατασκευές ενάντια σε ανθρώπους εντελώς άσχετους με αυτά που τους κατηγορούν και ανυποψίαστους για τον εφιάλτη ο οποίος τους περιμένει λόγω της παρουσίας τους σε μια κοινωνική εκδήλωση;

— Είναι δυνατόν να παραδεχόμαστε πως ο πολίτης είναι «φτερό στον άνεμο» της κρατικής καταστολής, έρμαιο της βούλησης και των σκοπιμοτήτων των διωκτικών μηχανισμών, χωρίς καν τις στοιχειώδεις

εγγυήσεις που υποτίθεται πως αναγνωρίζει το Σύνταγμα;

— Είναι δυνατόν να μένουμε απαθείς μπροστά σε γεγονότα όπως η προφυλάκιση τριών νέων ανθρώπων οι οποίοι δεν διέπραξαν το παραμικρό αδίκημα;

— Κοντολογίς, είμαστε διατεθειμένοι να μετατραπούμε σε «Πινόκερους», παρακολουθώντας αδιάφοροι, απαθείς και ανενεργοί τετοιούς καταστάσεις;

Αν δεν υπάρχει όχι μόνο ευαισθητοποίηση, αλλά και κίνημα αλληλεγγύης, φοβούμαστε ότι οι τρεις νέοι θα παραμείνουν προφυλακισμένοι για το καθιερωμένο 18μηνο, για να αθωαθούν κατόπιν σε μια δίκη (γιατί είναι σίγουρο πως θα αθωαθούν), αφού στο μεταξύ, πρωτίστως οι ίδιοι, αλλά και το συγγενικό και φιλικό τους περιβάλλον θα έχουν βιώσει τον εφιάλτη και θα έχουν σμπαραλαστεί από κάθε άποψη.

Σήμερα είναι αυτοί οι τρεις, αύριο θα είναι οποιοσδήποτε.

Η σιωπή είναι συνενοχή.

Καλούμε κάθε ευαίσθητο πολίτη να συμπαρασταθεί στο κίνημα αλληλεγγύης ζητώντας την άμεση αποφυλάκιση τριών αθώων

Επιτροπή Αλληλεγγύης
Μουσικών και Πολιτών

Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Νεολαίας (Ζωοδόχου Πηγής 19)

Ένα στέκι νεολαίας ανοίγει στο κέντρο της Αθήνας, Κωλέτη και Ζωοδόχου Πηγής 19. Το Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Νεολαίας θα ανοίξει τις πόρτες του μετά από ένα μήνα σκληρής δουλειάς - με ένα τριήμερο εγκαινίων την Παρασκευή 27, το Σάββατο 28 και την Κυριακή 29 Μαρτίου. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει, φυσικά, συζητήσεις, μουσικές και γευστικές απολαύσεις, προβολές ταινιών και άλλα πολλά. Το πλήρες πρόγραμμα θα φτάσει σε εσάς μέσω του τούχου.

Επειδή νιώθουμε ότι μονάχα μέσα από τη συλλογική δράση και επικοινωνία, μέσα από έναν ζωντανό καθημερινό διάλογο μπορούμε να συγκροτήσουμε τις αντιστάσεις μας απένanti σε μια μορφή κοινωνικής οργάνωσης που ως κινητήρια δύναμη έχει το κέρδος και όχι τις ανθρώπινες ανάγκες και επιθυμίες, που εντείνει την εκμετάλλευση και την καταπίεση, που εμπορευματοποιεί κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, που ενισχύει το ρατσισμό, τον εθνικισμό, τις διακρίσεις ανάμεσα στους ανθρώπους, που αντικαθιστά την πραγματικότητα με τη θεαματική της αναπαράσταση, που αποτρέπει τη συμμετοχή με τις «καθαρές αλήθειες» των διαφόρων ειδικών και τον μονοδιάστατο λόγο των ΜΜΕ.

Επειδή θεωρούμε ότι η συλλογικότητα είναι ο μόνος δρόμος για να μη βυθιστούμε στη χαύνωση και την παθητικότητα, αποφασίζαμε να φτιάξουμε ένα αυτοδιαχειριζόμενο στέκι νεολαίας. Ένα χώρο δημιουργίας και έκφρασης όπου οι ιδέες, οι πληροφορίες, η τέχνη δεν θα περνάνε από τα φίλτρα των μηχανισμών διαμεσολάβησης. Ένα χώρο συνάντησης όπου θα διαπρούμε ζωντανό, ισόπιμο διάλογο με όλους όσους βιώνουν την ίδια με μας πραγματικότητα στο σχολείο, στη σχολή, στη δουλειά, στην ανεργία, στο δρόμο, διαμορφώνοντας συλλογικές στάσεις και αντιστάσεις.

Βέβαια ένα στέκι νεολαίας δεν είναι ούτε μπορεί να υποκαθιστά πολιτική οργάνωση ή ομάδα και δεν απαιτεί μια τέτοιου ειδούς ιδεολογική συμφωνία. Αυτό δύναται δεν σημαίνει ότι δεν αποτελεί το ίδιο μια μορφή συλλογικότητας, ότι δεν προϋποθέτει κάποιες κοινές συνισταμένες που θα διαμορφώνουν τον τρόπο λειτουργίας του, αλλά και τη γενικότερη φυσιογνωμία του.

Γι αυτό ακριβώς δεν θέλουμε ένα στέκι που θα αναλώνεται σε μια εσωτερική διαδικασία, που θα παίζει απλώς το ρόλο του βήματος ανταλλαγής απόψεων και θα αναπάρει τους κυριάρχους ρόλους των ειδικών και των παθητικών δεκτών.

Ανδηλτάμε μια συλλογικότητα όπου ο καθένας συμμετέχει ισότιμα, χωρίς τυπικές ή άτυπες μορφές ιεραρχίας, χωρίς να αντιπροσωπεύει κανέναν εκτός από τον εαυτό του. Και κυρίως μια συλλογικότητα που θα παρεμβαίνει στο κοινωνικό γίγνεσθαι, πρωθάντως την κινηματική λογική και τον πολιτικό λόγο με όλα της την κριτική και την σύνθεση.

Εκδήλωση - συζήτηση μνήμης στον Κορνήλιο Καστοριάδη διοργανώνεται την Τρίτη 24 Μαρτίου στην αίθουσα του Δημοτικού Πάρκου Αγρινίου στις 7 μ.μ.. Στη συζήτηση θα εισήγησουν οι:

Καπώνης Λευτέρης, από το περιοδικό «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα», Μπαρμπαγιάννης Ταμτάκος, σύντροφος του Κ. Καστοριάδη, Τσιλιμαδός Γρηγόρης, και Σκυφτούλης Νώντας.

Η διοργάνωσ

Είναι φανατικοί οπαδοί της δραχμής...

συνέχεια από την πρώτη σελίδα

ρα ώς την Τετάρτη 200 δις επενδύθηκαν στο Χρηματιστήριο, πράγμα που σημαίνει ότι υπήρξε άνοδος του ΑΕΠ (στο οποίο, όπως είναι φυσικό, συμπεριλαμβάνεται και η παραγωγή εισοδημάτων από χρηματιστηριακές και τραπεζικές λειτουργίες). Αυτό σημαίνει για τους έξους επενδυτές ότι η ελληνική αγορά παρέχει την ευκαιρία για "μια ελκυστική βραχυπρόθεσμη επένδυση".

Τα MME θριαμβολογούν: "ποταμός κεφαλαίων στα αμοιβαία", "άνοδος στις τιμές των ομολόγων" και "αποκλιμάκωση των επιποκίων της διατραπεζικής αγοράς". Θεωρείται πολύ πιθανό ότι η "εκτόνωση των πιέσεων στην ισοτιμία της δραχμής", θα προκαλέσει "ανάκαμψη της εμπιστοσύνης προς τα ομόλογα του δημοσίου", για να τα προτιμούν στο εξής τα χρηματιστηριακά παράστατα.

Είναι αναμφίβολο, επίσης, ότι αποφέρει άμεσο "κέρδος για όσους δανειστηκαν σε δραχμές", εκτονώντας τις πρόσφατες αντιδράσεις των μικρών δανειοληπτών, αλλά κυρίως ευνοώντας τους εγχώριους κάπιταλιστές στις επενδύσεις τους.

Το ίδιο ευεργετική για το κεφάλαιο θα είναι μακροπρόθεσμα η "μείωση των επιποκίων δανεισμού". Λέγεται μάλιστα ότι η κυβέρνηση ανταποκρίθηκε στις πιέσεις οικονομικών παραγόντων για αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων. Πολύ πιθανό είναι οι πρόσφατες επίσκεψεις του Σημίτη στην Τσεχία και ούγγρου πρωθυπουργού στην Ελλάδα να είχαν ως θέμα τους την πραγματοποίηση ελληνικών επανδύσεων στις χώρες αυτές.

Ωστόσο, το κυρίαρχο ζήτημα είναι η φιλοδοξία του ελληνικού κράτους να είναι συνδεδεμένο μέλος της ευρώ το 1999 (γιατί δεν μπορεί να είναι ιδρυτικό) και να ενταχθεί το 2001. Και για να το πετύχει αυτό, πρέπει να πείσει ότι πειθαρχεί, πειθαρχώντας τους υπηκόους του. Αυτό που ακούγεται κατά κό-

ρον είναι ότι η υποτίμηση "δεν αρκεί". Απαιτείται αναδιάρθρωση της οικονομίας και πειθαρχηση στους όρους της.

"Η μετατροπή της δραχμής σε ένα ευρωπαϊκό νόμισμα υπό καθεστώς νομοσαματικής πειθαρχίας ισοδυναμεί ουσιαστικά με την προώθηση ενός ριζικού μετασχηματισμού του συνόλου των κοινωνικών σχέσεων της χώρας" (ημερήσιος τύπος, Τρίτη 17 Μαρτίου).

Στο όνομα της απελευθέρωσης της διεθνούς αγοράς, της ελεύθερης κίνησης των κεφαλαίων και της εναρμόνισης των επιμέρους οικονομιών, το λεγόμενο κοινωνικό κράτος υποχωρεί παγκόσμια. Πρωθείται παντού η κατάργηση των παρεμβάσεων και του ελέγχου στις τιμές, η μείωση των δαπανών για κοινωνική προστασία, ο περιορισμός του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων και η καθήλωση των αμοιβών τους, η μείωση της φορολόγησης των επιχειρήσεων, των κεφαλαίων και των υψηλών εισοδημάτων, η ιδιωτικοποίηση των συνθηκών εργασίας και των ημερομηνιών. Οι μισθοί πρέπει να μειωθούν, τα κατώτατα ημερομίσθια να επανεξετασθούν και η κινητικότητα των εργαζομένων να αυξηθεί. Σύμφωνα με τους ειδικούς της οικονομίας "η αναπτυξιακή πορεία της ελληνικής οικονομίας" ναρκοθετείται από τις κοινωνικές αντιδράσεις, από τη μη "τιθάσευση" του πληθωρισμού και από την αδυναμία αφομοίωσης και υλοποίησης των διαρθρωτικών αλλαγών από μέρους του κράτους. Λείπει η ταχύτητα και η αποτελεσματικότητα, προαπαιτούμενα της επιδιωκόμενης ανταγωνιστικότητας.

Ξεκίνα λοιπόν η εφαρμογή ενός Νέου Προγράμματος Σύγκλισης, που θα σημαίνει στην πράξη ανατροπή κάθε προηγούμενης συμφωνίας μεταξύ των "κοινωνικών εταίρων". Για την εφαρμογή του προγράμματος θα ασκείται πλέον άμεσος έλεγχος από τις κεντρικές ευρωπαϊκές τράπεζες, τη Μπούντεσμπαν και την κεντρική τράπεζα της Γαλλίας, που οφείλουν πλέον

να στηρίζουν την ισοτιμία της δραχμής απέναντι σε πιέσεις.

• Οι αυξήσεις των μισθών θα καθηλωθούν στο 2,5%, τη στιγμή που ομολογείται ότι ο στόχος για πληθωρισμό ύψους 2,5% είναι πλέον ανέφικτος (λόγω "των αυξήσεων στις εισαγόμενες προϊόντα και των κερδοσκοπικές τάσεων").

• Θα υπάρχει περικοπή των κοινωνικών δαπανών ύψους ενός 1 τρις. Από το οποίο τα 460 δις θα εξικονομηθούν από το ασφαλιστικό σύστημα με περικοπή 200 δις των επιχορηγήσεων στα ασφαλιστικά ταμεία, πράγμα που σημαίνει περιορισμό των δαπανών για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Το Μάιο (το πρώτο σαββατοκύριακο Μαΐου θα γίνει η επιλογή των 11 ιδρυτικών και συνδεδεμένων μελών του ευρώ) θα ανακοινωθούν μέτρα για τον περιορισμό απασχόλησης συνταξιούχων και για την αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής των εργαζόμενων (τη στιγμή που θα υπάρξει παράλληλη μείωση των εργοδοτικών εισφορών!).

• Στο τέλος του 1998 θα ανακοινωθεί η εκ βάθρων αναδιάρθρωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, που θα υλοποιηθεί μέχρι το 2000. Προβλέπεται αύξηση των ορών συνταξιοδότησης, μείωση των επιδομάτων σε περίπτωση ασθενείας και συσχέτιση των συντάξεων με τα εισοδήματα έτσι ώστε να έχουν ύψος το πολύ 80% του μισθού.

• Παράλληλα, καθώς με την υποτίμηση οι δημόσιες επιχειρήσεις έγιναν φθηνότερες κατά 14%, θα πρωθείται η ιδιωτικοποίηση, σε ποσοστό 49100%, έντεκα από αυτές και τριών ή τεσσάρων τραπεζών (από τα Duty Free και την τράπεζα Κρήτης ως τα λιμάνια Πειραιά και Θεσσαλονίκης, ενώ ήδη πωλείται το τρίτο πακέτο μετοχών του ΟΤΕ και 49%). Η ιδιωτικοποίηση θα φέρει άμεση αλλαγή των εργασιακών σχέσεων σ' αυτές: διευθέτηση του χρόνου εργασίας σε ετήσια βάση με στόχο την ευελιξία, υιοθέτηση της μερικής απασχόλησης, συλλογικές διαπραγματεύσεις σε τοπικό

Προσδοκίες μιας πολιτικής ανατίμησης

συνέχεια από την πρώτη σελίδα

νωνία και η εξουσία αποκτούν ταυτόσημα συμφέροντα και επιδιώξεις. Η οικονομία -όπως ακριβώς και το εθνικό συμφέρον- τείνουν να υποκαταστήσουν την πραγματικότητα με μια φανταστική αίσθηση κοινού πεπρωμένου. Οπωσδήποτε σταθικής και βέβαια ελπιδοφόρας.

Καθώς το κοινό πεπρωμένο -στο όνομα του οποίου πρέπει να θυσιαστούν τόσοι και τόσα- επικεντρώνεται στους ασφαρίς, για τους πολλούς, όρους της ONE, υπάρχουν πολλά που αποκρύπτονται. Ένα απ' αυτά είναι ότι η ONE και το Μάστριχτ δεν αποτελούν παρά ένα από τα πρώτα στάδια μιας ιστορικής διαδικασίας μετάβασης σε μια καινούρια εποχή για τόν καπιταλισμό. Ότι στο τέλος του δρόμου θα τεθούν νέοι στόχοι και στάδια, πάγια οικονομικά, πάντα «εθνικά». Προς την πορεία δημιουργίας μιας νέας υπερκρατικής οντότητας, με την πολιτική ενοποίηση των κρατών που απαρτίζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρόλο που φαίνεται μακρύν, η καταστροφή του εθνικού κράτους έχει δρομολογηθεί απ' τον καπιταλισμό και όχι τους αρνητές του.

Καθώς η εξουσία έχει προχαράξει το μέλλον της, διαθέτει και ένα ολόκληρο ιδεολογικό οπλοστάσιο ενάντια σε κάθε κοινωνική ανάγκη. Αν χθες ήταν οι αγρότες, σήμερα η υποτίμηση του νομίσματος και αύριο οι Ολυμπιακή, μεσοπρόθεσμα θα είναι σημαντικές θεσμίσεις της κοινωνικής ζωής, όπως η ασφάλιση και η εκπαίδευση. Πάντα στο όνομα μιας οικονομικής και πολιτικής ένωσης της κυριαρχίας, πάντα σε βάρος της κοινωνίας, όχι μόνο ως σύνολο, αλλά και ως έννοια.

Κάτω απ' αυτό το πρίσμα, θέσεις απλά κατά της ΕΟΚ ή της ΜΑΙ δεν είναι παρά ρητορικές. Αναλύσεις, όπως ότι η επέκταση της κυριαρχίας συντρίβει ολόκληρα κοινωνικά κομμάτια, δεν είναι, αντίστοιχα, παρά αυτονόμητες. Και αυτόματες συστρατεύσεις δίπλα σε όποιον εξεγείρεται πιθανόν προβληματικές.

Και καθώς αυτό το τελευταίο ενδιαφέρει ιδιαίτερα και μια αναρχική εφημερίδα, είναι ανάγκη να συνειδητοποιηθεί ότι, σήμερα, η εξουσία θέτει τα πολιτικά ζητήματα και η ίδια τα επιλύει με τους δικούς της όρους. Και η απλή και μόνο άρνηση μιας κρατικής πολιτικής ταιριάζει στο Συναπτισμό ή στο ΚΚΕ, αλλά όχι σε μια επαναστατική αντιληψη. Πέρα από τους αγρότες και τους εκπαιδευτικούς, είναι ανάγκη να τεθούν τα ζητήματα της αγροτικής παραγωγής και της εκπαίδευσης. Από ποιους, για ποιους, με τί μέσα και με τί σκοπό. Αναγκαία βήματα μιας σκέψης που θέλει να βάλει το ζήτημα ποιας κοινωνίας, μαζί με ποιους, για ποιο μέλλον, με ποιον τρόπο. Που επιθυμεί, δηλαδή, να θέσει ουσιαστικούς όρους για τη σύγκρουση με την ιδεολογική κυριαρχία του κράτους.

Είναι ανάγκη να αρχίσουμε να ονειρευόμαστε. Είναι ο μοναδικός τρόπος για να επαναστατήσουμε.

M. K.

επίπεδο και επιχειρηματικό επίπεδο, αναθεώρηση των κανονισμών προσωπικού με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας και απολύτευσης.

• Εξάλλου, το Μάιο θα κατατεθεί νομοσχέδιο για πιο ευέλικτες εργασιακές σχέσεις: με όχημα το δημόσ

ΑΝΑΛΥΣΗ

Hκυβέρνηση των ΗΠΑ και οι πολυεθνικές-σύμμαχοί της έχουν επανειλημένα χρησιμοποίησει την στρατιωτική ισχύ των ΗΠΑ για να κάμψουν εμπόδια που υψώνονταν ενάντια στα συμφέροντά τους. Η πρόσφατη αναμέτρηση με το Ιράκ είχε αυτόν ακριών τον χαρακτήρα, σχετικά αν οι δικαιολογίες που επικαλέσθηκαν αναφερόταν στο καλό των κατοίκων του πλανήτη, θέτοντας τις ΗΠΑ στο ρόλο του ιππότη που αγωνίζεται ενάντια στον τρομερό δράκοντα για την επανόρθωση της δικαιοσύνης.

Είναι όμως δύσκολο να φανταστούμε τον πρόεδρο Κλίντον, τον υπερασπιστή του Διεθνούς Νομιματικού Ταμείου, της NAFTA της ΜΑΙ και των υπολοίπων υποστηριζόμενων από τις πολυεθνικές συμφωνιών και οργανισμών, ντυμένο με τη στολή του Αη-Γιώργη, με το δόρυ υψωμένο για την υπεράσπιση των φτωχών και των αδυνάτων. Και πράγματι, υπάρχει μια σειρά από πιο κοινότοπες αιτίες, που σχετίζονται με την τιμή του ακάθαρτου πετρελαίου, οι οποίες καθιστούν τον πόλεμο με το Ιράκ μια μόνιμη πιθανότητα.

Το πετρέλαιο έχει ευρέως αναγνωριστεί ως κύριος παράγοντας για τον Πόλεμο του Κόλπου. Αυτό είχε εκφρασθεί χαρακτηριστικά στο σύνθημα των κινητοποιήσεων του 1990-1991 "Όχι αίμα για το πετρέλαιο".

Ο ακριβής ρόλος που έπαιξε το πετρέλαιο έγινε τότε θέμα αλλεπάλληλων συζητήσεων. Ορισμένοι αναλυτές υποστήριξαν πως ο πόλεμος προκλήθηκε από το ενδιαφέρον των ΗΠΑ στο να κρατηθεί χαμηλή η τιμή του πετρελαίου. Όμως οι ΗΠΑ δεν έχουν επιδείξει κάποιο σταθερό ενδιαφέρον για μια συγκεκριμένη τιμή του πετρελαίου. Για παράδειγμα, το 1974 οι ΗΠΑ παρότρυναν την κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας στην κατακόρυφη αύξηση της τιμής του πετρελαίου, ενώ το 1986 βομβάρδισαν τη Λιβύη και καλόπιασαν το Ιράν για να πετύχουν την μείωση της τιμής. Το 1990 οι ΗΠΑ αντέδρασαν όχι στην πρόθεση του Ιράκ για αύξηση των τιμών, αλλά στην προσπάθειά του να ξεπεράσει τον οικονομικό και στρατιωτικό έλεγχο του Περσικού Κόλπου από τις ΗΠΑ. Από αυτή την άποψη, πολύ λίγα έχουν αλλάξει από τότε.

Μια παρατήρηση αναγκαία για την ερμηνεία της σημερινής κατάστασης είναι πως η κυβέρνηση του Ιράκ έχει αντιμετωπίσει εφτά χρόνια οικικής στρατιωτικής επιτήρησης και οικονομικών κυρώσεων χωρίς να αποδεχθεί ολοκληρωτικά την στρατιωτική υποταγή και οικονομική εξάρτηση που ζητούν οι ΗΠΑ από τα κράτη της περιοχής. Η κυβέρνηση του Ιράκ εξακολουθεί να επιμένει στο να ελέγχει σε κάποιο βαθμό τους φυσικούς πόρους της χώρας και να στο να εισέλθει ως ανεξάρτητος πωλητής στην παγκόσμια αγορά πετρελαίου. Για παράδειγμα, το Ιράκ έχει υπογράψει μεγάλες συμφωνίες με πετρελαϊκές εταιρίες εκτός των ΗΠΑ για από κοινού κατασκευή πετρελαιοπηγών μετά τη λήξη του εμπάργκο.

Σε αυτές τις συμφωνίες συμπεριλαμβάνονται γαλλικές εταιρίες, όπως η ELF Aquitaine και η Total SA (για πετρελαιοπηγές 12,5 δισεκατομμύριων βαρελιών) και ρώσσικες εταιρίες, όπως οι Lukoil,

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

Αυτό το πρόσφατο κείμενο του George Caffentzis, της βορειοαμερικανικής ομάδας "Midnight Notes", προσφέρει μια χρήσιμη ανάλυση καθώς και στοιχεία ση-

μαντικά για την προσέγγιση των όσων συνέβησαν τελευταία στον Περσικό Κόλπο και για τις "μυστικές" όψεις των συγκρούσεων για το πετρέλαιο.

Zabrubneft και Mashinopimport (για πετρελαιοπηγές 7,5 δισεκατομμύριών βαρελιών). Οι μόνες εταιρίες οι οποίες θα εξαιρεθούν από συμβόλαια όταν λήξει το εμπάργκο, θα είναι όσες έχουν έδρα στις ΗΠΑ, εκτός αν με κάποιο τρόπο μεταπειστεί το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν (Wall Street Journal, 23 Φλεβάρη 1998).

Η οικονομική κατάσταση σήμερα είναι η αντίστροφη εκείνης που υπήρχε την εποχή του Πολέμου του Κόλπου το 1991. Το 1990, η ιρακινή κυβέρνηση ήταν ο βασικός υποστηριχτής της αύξησης της τιμής του πετρελαίου μέσα στον ΟΠΕΚ. Σητούσαν η τιμή του πετρελαίου να αυξηθεί στα 25 δολάρια το βαρέλι, και μια από τις αιτίες που επίσημα ανέφεραν ως αιτία του πολέμου με το Κουβέιτ ήταν πως το Κουβέιτ παραβίαζε τις αποφάσεις του ΟΠΕΚ, ρίχνοντας τις τιμές του πετρελαίου. Το 1998 το Ιράκ πλέον είναι προφανώς σε διαφορετικό στρατόπεδο. Στην πραγματικότητα, μια επιστροφή του Ιράκ στην παγκόσμια αγορά πετρελαίου θα σήμαινε αυτόματα πτώση της τιμής. Το 1994, η κυβέρνηση Κλίντον υπολόγισε πως μια πλήρης άρση των οικονομικών κυρώσεων και η επιστροφή του Ιράκ στην παγκόσμια αγορά πετρελαίου θα προκαλούσαν πτώση στις τιμές έως και κατά 50%, και δεν υπάρχει λόγος να πιστεύουμε πως αυτοί οι

των 4 δολλαρίων. Η κυβέρνηση του Ιράκ, σε απόγνωση από τα εξωτερικά χρέη μετά από 7 χρόνια πολέμου με το Ιράν, απαιτούσε η τιμή του πετρελαίου να φτάσει στα 25 δολλάρια το βαρέλι, ενώ η Σαουδική Αραβία, εκφράζοντας τα συμφέροντα των ΗΠΑ, υποστήριζε νώτερη τα 25, στις αρχές του 1997. Το 1996, η τιμή του πετρελαίου ανέβαινε με τέτοιους ρυθμούς, ώστε αρκετοί άρχισαν να αναρωτιούνται αν τελικά θα έβγαιναν αληθινές οι προβλέψεις που είχαν γίνει πριν τον πόλεμο στο κόλπο για τιμή του πετρελαίου στο ύψος των 40 δολλαρίων ανά βαρέλι στις αρχές του επόμενου αιώνα. Τότε όμως ξεκίνησε η συμφωνία "πετρέλαιο-σε-ανταλλαγμα-τροφής" που υπογράφηκε ανάμεσα στην κυβέρνηση του Ιράκ και το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (Απόφαση 986), που σήμαινε την περιορισμένη και ελεγχόμενη επιστροφή, από τις 7 Γενάρη του 1997, του Ιράκ στην παγκόσμια αγορά πετρελαίου, που οδήγησε σε δραματική πτώση της τιμής του πετρελαίου. Μέσα σε δύο μήνες (Γενάρης με Μάρτη) η τιμή έπεισε από τα 24 δολλάρια στα 18 και ένα χρόνο αργότερα κυμαίνεται ανάμεσα στα 15 με 16 δολλάρια το βαρέλι. (στις 20 Φλεβάρη του 1998, ήταν 16,18 δολάρια).

Οι ΗΠΑ αντέδρασαν στη συμφωνία "πετρέλαιο-σε-ανταλλαγμα-τροφής" τόσο διπλωματικά, όσο και στρατιωτικά. Η τελευταία στρατιωτική επίθεση των ΗΠΑ στο Ιράκ (η εκτόξευση 27 πυραύλων Cruise στις 9 Σπετέμβρη του 1996) καθιστέρισε την εφαρμογή της απόφασης για σχεδόν τέσσερις μήνες. Αν και δεν κατάφεραν να καταργήσουν εντελώς τη συνθήκη, οι διπλωμάτες των ΗΠΑ πέτυχαν να τη διαμορφώσουν με έναν ιδιαίτερη περιοριστικό τρόπο, που επιτρέπει αναρίθμητες παρεμβο-

λές και διακοπές. Πρώτα απ' όλα, επιτρέπει την πώληση περιόπου 700.000 βαρελιών πετρελαίου την ημέρα, δηλαδή μόνον το 20% της ποσότητας που το Ιράκ εξήγαγε ημερησίως πριν τον πόλεμο στον Κόλπο. Επειτά, βασικό στοιχείο της συμφωνίας αποτελεί η τοποθέτηση 151 παρατηρητών του Τμήματος Ανθρωπιστικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών (UNDHA) σε όλη την έκταση του Ιράκ, οι οποίοι εξετάζουν αν τα τρόφιμα που εισάγονται σε αντάλλαγμα με πετρέλαιο διανέμονται όπως έχει συμφωνηθεί από τα 60.000 σημεία διανομής που υπάρχουν σε όλη τη χώρα. Ένα τρίτο σημείο είναι ότι η συμφωνία προβλέπει πως εκτός από τρόφιμα, μπορούν να ανταλάσσονται με πετρέλαιο τεχνολογικά εξαρτήματα για την επιδιόρθωση των κατεστραμμένων δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης καθώς και εξοπλισμός για τη πετρελαιϊκή βιομηχανία. Αυτές οι εισαγωγές πρέπει να ελέγχονται επίσης από μια ομάδα των παρατηρητών. Έτσι, η οικονομία του Ιράκ δεν ελέγχεται μόνο από δορυφόρους, κατασκοπευτικά αεροπλάνα και τους παρατηρητές του UNDHA. Καθημερινά προστίθενται εκαντονάδες εκπρόσωποι επιχειρήσεων και παραπρητές της αγοράς. Αυτές οι ομάδες παρατηρητών παιζουν πολύ πιο σημαντικό ρόλο για την επιβίωση του Ιράκ από ότι οι παρατηρητές του UNDHA, ωστόσο σπάνια αναφέρονται στις συνεντεύξεις τύπου που θυμηνήστηκε Κλίντον. Όταν αποσύρονται από το Ιράκ ή δεν τους επιτρέπεται να συνεχίσουν τη δράση τους εκεί, οι συμφωνίες "πετρέλαιο-σε-ανταλλαγμα-τροφής" καθίστανται αυτόματα ανενεργές. Στην πράξη, κάθε φορά που οι ΗΠΑ "χτυπούν τα τύμπανα του πολέμου", το πετρέλαιο του Ιράκ βγαίνει αμέσως από την κυβέρνηση της Κλίντον. Όταν αποσύρονται από το Ιράκ ή δεν τους επιτρέπεται να συνεχίσουν τη δράση τους εκεί, οι συμφωνίες "πετρέλαιο-σε-ανταλλαγμα-τροφής" καθίστανται αυτόματα ανενεργές. Στην πράξη, κάθε φορά που οι ΗΠΑ "χτυπούν τα τύμπανα του πολέμου", το πετρέλαιο του Ιράκ βγαίνει αμέσως από την κυβέρνηση της Κλίντον. Όταν αποσύρονται από το Ιράκ ή δεν τους επιτρέπεται να συνεχίσουν τη δράση τους εκεί, οι συμφωνίες "πετρέλαιο-σε-ανταλλαγμα-τροφής" καθίστανται αυτόματα ανενεργές. Στην πράξη, κάθε φορά που οι ΗΠΑ "χτυπούν τα τύμπανα του πολέμου", το πετρέλαιο του Ιράκ βγαίνει αμέσως από την κυβέρνηση της Κλίντον. Όταν αποσύρονται από το Ιράκ ή δεν τους επιτρέπεται να συνεχίσουν τη δράση τους εκεί, οι συμφωνίες "πετρέλαιο-σε-ανταλλαγμα-τροφής" καθίστανται αυτόματα ανενεργές. Στην πράξη, κάθε φορά που οι ΗΠΑ "χτυπούν τα τύμπανα του πολέμου", το πετρέλαιο του Ιράκ βγαίνει αμέσως από την κυβέρνηση της Κλίντον. Όταν αποσύρονται από το Ιράκ ή δεν τους επιτρέπεται να συνεχίσουν τη δράση τους εκεί, οι συμφωνίες "πετρέλαιο-σ

Αμνηστία στη Νότια Κορέα

Tην Παρασκευή 13 Μαρτίου, ο πρόεδρος της Νότιας Κορέας, Kim Dae-Jung, ανακοίνωσε τη χορήγηση αμνηστίας σε πέντε εκατομμύρια πολίτες της χώρας. Η ισχύς της απόφασης ήταν άμεση. "Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αμνηστία από την ίδρυση του κράτους", δήλωσε ο υπουργός Δικαιοσύνης, Park Sang-cheon, που συμπλήρωσε πως σκοπός της είναι η εξασφάλιση της αρμονίας στον κορεατικό λαό.

Η πραγματικότητα, πάντως, είναι πολύ λιγότερο εντυπωσιακή από την πρώτη εντύπωση. Στη συντριπτική πλειοψηφία, η αμνηστία αφορά παραγραφή μικροαδικημάτων, όπως τροχαίες παραβάσεις, ενώ τελικά μόνο 2.304 άτομα που κρατούνταν στις φυλακές για διάφορους λόγους ελευθερώθηκαν.

Ανάμεσα σε αυτούς που απελευθερώθηκαν είναι ο 55χρονος συγγραφέας Hwang Seok-young, που φυλακίστηκε το 1993 επειδή επίσκεψε την Πιονγιάνγκ, πρωτεύουσα της Βόρειας Κορέας. Ακόμη, απελευθερώθηκε ο βουδιστής μοναχός και διευθυντής της Βουδιστικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Jin Kwan, που φυλακίστηκε το 1996 γιατί έδωσε πληροφορίες σχετικά με τους πολιτικούς κρατούμενους στη Νότια Κορέα, σε ένα κανάδικο κορεατικής καταγωγής, που οι αρχές ισχυρίζονται ότι ήταν βορειοκορεάτης κατάσκοπος.

Ισόβια για κλοπή μπισκότων

Tην προηγούμενη Παρασκευή, ένας άντρας καταδικάστηκε σε φυλάκιση 26 ετών ως ισόβια επειδή έκλεψε πακέτα μπισκότων. Αυτό έγινε στην Santa Ana της Καλιφόρνια, όπου ισχύει η περιφημη νομοθεσία των "τριών χτυπημάτων". Ο δικαστής αρνήθηκε να μειώσει την ποινή που είχε επιβληθεί το 1995 στον Kevin Weber, που είχε παλιότερα καταδικαστεί για διάρρηξη και ένοπλη επίθεση. "Δεν βλέπω λόγο να θεωρήσω τον κύριο Weber κάτι αλλά από αυτό που είχε στο μαλό του ο νομοθέτης όταν θεσπισεις το νόμο", είπε ο δικαστής αιτιολογώντας την απόφασή του.

Τα "τρία χτυπήματα" επιβάλλουν βαριά καταδίκη (ουνήθως ισόβια) σε όποιον καταδικάζεται για τρίτη φορά, όποιο κι αν είναι αυτό το αδίκημα. Το 1996, το Ανώτατο Δικαστήριο έδωσε στους δικαστές την ευχέρεια να επιβάλλουν μικρότερες ποινές. Έτσι, δεκάδες καταδικασμένοι σε ισόβια, όπως ο Weber, άσκησαν έφεση κατά της πρωτόδικης απόφασης. Ο εισαγγελέας στη δίκη του, υποστήριξε πως ο καταδικασμένος άζεις να τιμωρηθεί με ισόβια, παρά το γεγονός πως έκλεψε μόνο μπισκότα, επειδή τράπηκε σε ψυγή εξαιτίας της λειτουργίας συναγερμού. "Αν δεν υπήρχε ο συναγερμός, κατά πάσα πιθανότητα θα είχαμε βρει λεφτά στις ταξέπεις του", δήλωσε. Ο συνήγορος του είχε ζητήσει την επιείκεια του δικαστηρίου, αφού το αδικήμα αυτό κανονικά τιμωρείται το ανώτατο με τρία χρόνια φυλάκιση.

Η μεγαλύτερη οργάνωση για τα πολιτικά δικαιώματα στη χώρα, Minkehyup, θεωρεί την αμνηστία ανεπαρκή, και επισημαίνει πως 500 περίπου πολιτικοί κρατουμένοι παραμένουν στις φυλακές, κυρίως εξαιτίας της δημόσιας έκφρασης των απόψεών τους.

Η Διεθνής Αμνηστία επίσης άσκησε κριτική στην απόφαση, λέγοντας πως είναι μεν θετική, αλλά εξακολουθούν να βρίσκονται στη φυλακή πολλοί κρατουμένοι συνείδησης, ενώ τόνισε πως πρέπει να αλλάξει και το θεσμικό πλαίσιο ώστε να μην γίνουν άλλες τέτοιες συλλήψεις στο μέλλον. "Αυτό το

ζήτημα όπου δεν υπάρχει στασιμότητα είναι η αναμόρφωση της Υπηρεσίας Σχεδιασμού Δημόσιας Ασφάλειας, βασικού οργάνου καταστολής των στρατιωτικών κυβερνήσεων και υπεύθυνης για πάρα πολλές παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων και η αλλαγή του Νόμου για τη Δημόσια Ασφάλεια, βάσει του οποίου υπολογίζεται πως έχουν καταδικαστεί τουλάχιστον 300 άτομα για τις πολιτικές τους απόψεις, 20 από τα οποία επί κυβέρνησης Kim, η οποία έχει δηλώσει πως ένας από τους κύριους στόχους της είναι η εθνική συμφιλίωση.

Ο πρόεδρος Kim είχε δηλώσει πρόσφατα πως "η εποχή δεν είναι ωριμή για την απελευθέρωση όλων των πολιτικών κρατουμένων", αλλά υποσχέθηκε πως θα αφεθούν σταδιακά, ενώ την αλλαγή του Νόμου για τη Δημόσια Ασφάλεια πήρε συνδέσεις με τις διαπραγματεύσεις με τη Βόρεια Κορέα, που την περασμένη εβδομάδα ναυάγησαν πριν καν αρχίσουν, όταν η βορειοκορεάτικη αντιπροσωπεία απήγγειλε να καθίσει απέναντι στην αμερικανική, και όχι τη νοτιοκορεάτικη.

Ανάμεσα σε αυτούς που συνεχίζουν να κρατούνται είναι ο Woo Yong-gak, βορειοκορεάτης που βρίσκεται στη φυλακή για κατασκοπεία εδώ και σαράντα χρόνια, και θεωρείται ο πολιτικός κρατούμενος που έχει περάσει τα περισσότερα χρόνια φυλακισμένος στον κόσμο. Αντίθετα, τον Ianouάριο αμνηστεύτηκαν από την κυβέρνηση Kim οι στρατηγοί πρώην πρόεδροι των στρατιωτικών καθεστώτων Chun Doo-hwan και Ro Tae-woo. Ο ίδιος ο Kim είχε συλλήφθει από τη χούντα το 1979 και καταδικαστεί σε θάνατο. Απελευθερώθηκε και πήγε στις H.P.A. δύο χρόνια αργότερα, μετά από αμερικανικές πιέσεις.

Έρευνα για τις εξαφανίσεις στην Αργεντινή

Τη Δευτέρα 16 Μαρτίου, ο γενικός γραμματέας της Ένωσης Αργεντινών Εργατών, Victor De Genaro, παρέδωσε στον ισπανό δικαστή Baltazar Garzon αναφορά μεγέθους 5.000 σελίδων. Σε αυτή περιλαμβάνονται το ονόματα 9.000 εργαζόμενων που "εξαφανίστηκαν" κατά τη διάρκεια του βρώμικου πολέμου που διεξήγαγε η χούντα της χώρας (1976 ως 1983) ενάντια σε αριστερούς και συνδικαλιστές.

Η ενέργεια αυτή είχε σκοπό να βοηθήσει στις έρευνες του ισπανού δικαστή σχετικά με την κρατική τρομοκρατία στην Αργεντινή, με σκοπό τη διαλεύκανση της εξαφάνισης 600 ισπανών υπηκόων επί χούντας. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν πως οι εργάτες αποτέλεσαν στόχο της χούντας, καθώς και πως μεγάλες επιχειρήσεις όπως η θυγατρική της Ford στο Μπουένος Άιρες, ένα μεγάλο ναυπηγείο και μια μεταλλουργική εταιρία συνεργάστηκαν με τους στρατιωτικούς στη σύλληψη εργαζόμενων σε αυτές. "Εργαζόμενοι κρατούνταν σε εργοστάσια και η διεύθυνση πολλών επιχειρήσεων συνεργάζοταν με τις στρατιωτικές αρχές, παραχωρώντας συχνά οχήματά τους για τη μεταφορά συλληφθέντων", δήλωσε ο De Genaro. Εγκαταστάθηκε στην Αργεντινή όπου συστηματικά καταπατούνταν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Εκπιμάται πως 30.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους από την αργεντινή χούντα. Η κατάρρευση της, μετά τον αποτυχημένο πόλεμο για τη ντούσα Φοκλαντ, δεν οδήγησε στην τιμωρία των ενόχων, καθώς χορηγήθηκε αμνηστία. Ακόμη και σήμερα, κάποιοι περηφανεύονται δημόσια για τη συμμετοχή τους σε δολοφονίες κρατουμένων και απελούν όσους επιμένουν να ερευνούν το σκοτεινό παρελθόν.

Η κυβέρνηση της Αργεντινής αρνήθηκε να προσφέρει τη βοήθεια της στην έρευνα Garzon, που διεξάγεται εδώ και δύο χρόνια, με το σκεπτικό πως παρεμβαίνει στις εσωτερικές υποθέσεις της χώρας.

Παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων στο Κονγκό

Την περασμένη εβδομάδα δόθηκε στη δημοσιότητα η επίσημη έκθεση της μεγαλύτερης οργάνωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα του Κονγκό, της Azadho. Στις εξήντα σελίδες της έκθεσης η κατάσταση στο πρώην Zaïr περιγράφεται ως ζοφερή. Παραθέτονται λεπτομερώς δεκάδες περιπτώσεις δολοφονιών, αυθαίρετων συλλήψεων, βιασμών, λεηλασιών και κρατήσεων διαφθοράς από το Μάιο που κατέκτησε την εξουσία ο Λοράν Καμπιλά. "Η άνδος στην εξουσία του AFDL (πολιτικής συμμαχίας με ηγέτη τον Καμπιλά) δεν εξαφάνισε τις παλιές πρακτικές που καταδίκαζε το σύνολο του πληθυσμού της χώρας" αναφέρεται στην έκθεση.

Ο υποστηριζόμενος από τη Ρουάντα και άλλες γειτονικές χώρες στρατός υπό την ηγεσία του Λοράν Καμπιλά, ανέτρεψε τον δικτάτορα Μομπούτου τον Μάιο του 1997. Ο περισσότερος κόσμος έσπειυσε να χαιρετίσει την πολιτική αλλαγή, το νέο καθεστώς όμως διέψευσε γρήγορα τις προσδοκίες για εκδημοκρατισμό και σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην ταλαιπωρημένη χώρα.

Οι καταγγελείς για σφαγές αμάχων Χούτου είναι δεκάδες, ενώ η κυβέρνηση Καμπιλά προβάλλει συνέχεια εμπόδια στις προσπάθειες της Υπαγ. Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και ανθρωπιστικά οργανώσεων να ερευνήσουν τι πραγματικά συμβαίνει. Από την άλλη, οι νέοι κυβερνήτες προσαρμόστηκαν ταχύτατα και στα δεδομένα κρατικής διαφθοράς που κληρονόμησαν από τους προκατόχους τους.

Επίθεση κατά δημοσιογράφων από ισραηλινούς

Στις 13 Μαρτίου, οκτώ παλαιστίνιοι δημοσιογράφοι τραυμάτιστηκαν με πλαστικές σφαίρες από ισραηλινούς στρατιώτες, ενώ κάλυπταν τις συγκρούσεις ανάμεσα στο στρατό και διαδηλωτές στη Χεβρώνα. Αφορμή των επεισοδίων ήταν ο φόνος τριών παλαιστίνων εργατών σε στρατιωτικό μπλόκο την Τρίτη.. Η ισραηλινή κυβέρνηση αναγνώρισε πως οι τρεις δεν είχαν πρόθεση να απειλήσουν τους στρατιώτες που τους σκότωσαν. Την Παρασκευή υπήρξε νέα έξαρση των ε

Η σχολή της Φραγκφούρτης και η κοινωνική κριτική θεωρία

Μτην αρχή της δεκαετίας του '20 δημιουργείται στην Γερμανία (Φραγκφούρτη) το Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών, υπό την διεύθυνση του Μαξ Χορκάιμερ και εκδίδεται το «Περιοδικό για την κοινωνική έρευνα» που θα γίνει στη συνέχεια γνωστό από την δημοσίευση πολύ προχωρημένων θεωρητικών ερευνών των μελών και των συνεργατών του Ινστιτούτου αλλά και μερικών ερευνητών (Μπένγαμιν) που δεν συμμετείχαν σε αυτό.

Ο προσανατολισμός του Ινστιτούτου ήταν εξαρχής μαρξιστικός-σοσιαλιστικός. Σε αντίθεση με τον προηγούμενο διευθυντή, Γκρούμπεργκ, που ενδιαφερόταν κυρίως για την Κοινωνική Ιστορία, ο Χορκχάιμερ ως νέος διευθυντής δεσμεύτηκε για την ανάπτυξη ενός προγράμματος διεπιστημονικής έρευνας με αντικείμενο τη σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία. Στην εναρκτήρια ομιλία του, που αποτέλεσε και το μανιφέστο του Ινστιτούτου, διέγραψε τις κατευθητήριες γραμμές μιας κοινωνικής έρευνας που θα συνέθετε τη φιλοσοφική διερώτηση με τη διεξαγωγή διεπιστημονικών εμπειρικών ερευνών. Πολύ σύντομα συγκεντρώνεται γύρω του ένας περιορισμένος αλλά ιδιαίτερα αξιόλογος πυρήνας διανοητών και το Ινστιτούτο μετατρέπεται σε σχολή, σε ένα διακριτό ρεύμα σκέψης γνωστό ως «Κριτική Θεωρία». Με την σχολή είναι συνδεδεμένα τα ονόματα των Αντόρνο, Μαρκούζε, Πόλοκ κ.α., οι οποίοι συνεχίζουν την κοινωνική κριτική που άρχισε στην δεκαετία του '20. Στην δεύτερη γενιά της σχολής ανήκουν οι Χάμπερμας, Νέγκτ, Όφε, οι οποίοι αναδείχθηκαν στα πλαίσια του Ινστιτούτου, μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο και ιδιαίτερα μετά την δεκαετία του '60.

Η ομάδα αναγκάστηκε πολύ γρήγορα (1934) να μεταφερθεί στην Ν. Υόρκη εξαιτίας της ανόδου των Εθνικοσοσιαλιστών στην Εξουσία. Το αρχικό πρόγραμμα μιας φιλοσοφικά προσανατολισμένης κοινωνικής έρευνας θα εγκαταλειφθεί στην δεκαετία του '40 προς χάριν της συγκρότησης μιας κοινωνικής θεωρίας με την κριτική διάσταση ως πρωταρχική. Πρόκειται για μια ριζοσπαστική ανατροπή τόσο από θεωρητική όσο και μεθοδολογική άποψη. Είναι η έκφραση σε φιλοσοφικό επίπεδο γενικότερων μετασχηματισμών της κοινωνίας προς την «πραγμοποίηση», τους οποίους η παραδοσιακή κοινωνιολογία και φιλοσοφία συντατούσε να συλλάβει παραμένοντας δέσμια των μύθων της. Δεν μπόρεσε δηλαδή να αυτονομηθεί από αυτό που σύμφωνα με τις αναλύσεις του Λούκατς ονομάζεται ψευδής συνείδηση, να αυτονομηθεί από την ρεαλίζουσα φωτογραφική που σε τελική ανάλυση δεν είναι παρά έκφραση της κυριαρχητικής ιδεολογίας και με αυτή την έννοια προϊόν του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας.

Στο αντιπροσωπευτικότερο κείμενο της περιόδου αυτής «Διαλεκτική του διαφωτισμού» οι Χορκχάιμερ - Αντόρνο, δεν θέτουν πια μόνο το στόχο της συγκρότησης μιας κριτικής έρευνας της καπιταλιστικής κοινωνίας αλλά υποβάλλουν

σε ριζική αμφισβήτηση την δυνα-
τότητα της θεωρίας να ξεφύγει α-
πό την φενακιστική λογική του ερ-
γαλειακού λόγου και της ταυτισ-
τικής σκέψης. Στο έργο τους αυτές
ανακαλύπτουν τη ρίζα της παρακ-
μής των διαφωτιστικών ιδεώδων
της ελευθερίας και της αυτονομί-
ας, στον υπερκαθορισμό και στην
τελική υποταγή τους στην εργα-
λειακή - υποκειμενική στάση του
ελέγχου της φύσης και της κοινω-
νίας που διαπερνά συνολικά την Ι-
στορία του Δυτικού πολιτισμού.
Στην προοπτική μιας τέτοιας γνω-
σιοθεωρητικής τοποθέτησης η φι-
λοσοφία οφείλει να αναλάβει ξα-
νά το έργο της αμφισβήτησης,
διασώζοντας τα τελευταία υπο-
λείμματα του κριτικού πνεύματος.
Παράλληλα και εντός αυτού του
πλαισίου πραγματοποιείται μια ε-
ξαιρετικά γόνιμη ανάλυση των
προβλημάτων της πολιτικής οικο-
νομίας, της ψυχανάλυσης της τέ-
χνης, της κουλτούρας, των ΜΜΕ
και των κοινωνικών επιστημών.
Κοινός τόπος όλων των αναλύσε-
ων ήταν πώς ο Ορθός Λόγος και
η κατεστημένη κοινωνική πραχτι-
κή έγιναν εργαλεία ανήθικων σκο-
πών της πολιτικής και της οικονο-
μίας που ενδιαφέρονται αποκλει-
στικά για την αύξηση της βιομη-
χανικής παραγωγής με μόνο στό-
χο το κέρδος.

Η παραπάνω πολύ σχηματική εισαγωγή στο τεράστιο και πολύπλευρο έργο της σχολής της Φρανκφούρτης έχει ως στόχο την κατάδειξη της επικαιρότητας αυτής της θεωρίας. Βέβαια δεν παραγγωρίζεται το γεγονός ότι η Ιστορικοφιλοσοφική απαισιοδοξία που διαπνέει τις θεωρητικές της αναλύσεις οδήγησε την κριτική θεωρεία σε μια διπλή απομόνωση τόσο εντός του χώρου των επιστημών όσο και εντός του χώρου της πολιτικής. Για να κατανοθεί η απομόνωση αυτή, το έργο της σχολής και η σημασία του, δεν πρέπει να ληφθούνται οι ιστορικές συνθήκες οι οποίες επηρέασαν αποφασιστικά την διαμόρφωση του. Πρόκειται για την αιματηρή καταστολή της Γερμανικής επανάστασης, την άνοδο του φασισμού, τη σταθεροποίηση του σταλινικού ολοκληρωτισμού, καθώς και την εμπειρία της απεριόριστης ενσωματωτικής δύναμης του καπιταλισμού αμερικανικού τύπου που ε-

πιτρέπει την αναπαραγωγή του Status Quo χωρίς ανοιχτή καταπί-εση, αλλά μόνο με τα μέσα της μα-ζικής κουλτούρας

σχολή της Φρανκφούρτης αντιπά-
χθηκε σθεναρά στο μοντέρνο ρεύ-
μα της απλοποίησης και του εκχυ-
δαϊσμού της σκέψης που αναπτυσ-
σόταν σύμφωνα με τις ανάγκες
του εργαλειακού και τεχνικού λό-
γου. Πρόκειται για μια σχολή που
παραμένει καθόλα επίκαιρη και μο-
ντέρνα, ίσως σήμερα περισσότε-
ρο από ποτέ, δεδομένης της ολο-
ένα αυξανόμενης εισβολής της τε-
χνικής, των νέων τεχνολογιών, της
συνεχούς επέκτασης των ΜΜΕ,
της γενικότερης πολιτισμικής κρί-
σης, της βαρβαρότητας της πα-
γκόσμιας αγοράς.

Γλωσσάρι

Πραγμοποίηση: Διαδικασία εξόρθωσης θολογισμού της πολιτικής κοινωνίας (κράτος). Η διαδικασία αυτή στηρίζεται στη συνολική κοινωνία κή κίνηση του κεφαλαίου, αποτέλεσμα της οποίας είναι ο ιντρουμενταλισμός. Η κοινωνία των πολιτών με την αυγή του υπεριαστικού παραχωρεί τη θέση της στη διοικητικοποίηση, στην εξουσία των ειδικών, στην υποταγή ανθρώπων και φύσης, εν τέλει στην πραγμοποίηση.

Εργαλειακός Λόγος: Ουσιαστικά πρόκειται για την αναγωγή των μέσων σε σκοπούς. Είναι η κυρίαρχη γλώσσα του Θετικισμού της διαφορετικά η υπαγωγή του λόγου σε εργαλείο δέσμου μιας υπολογιστικής χρησιμοθρίας. Ο Υποκειμενικός Λόγος με τη μορφή της σκεπτόμενης συνείδησης ταυτίζεται με το γνωστικό γεγονός με την κυριαρχία, την αλήθεια του με την ε

Έουσία που πάντα σημαίνει την ορ
μέμφυτη τάση του υποκείμενου
για αυτοσυντήρηση και απεριόρι-
στη εκμετάλλευση.

Αυτιστική Λογική: Κυρίαρχο κατηγόρημα του υποκειμενικού συνειδότος που ανάγει ως αδιαμφισβήτητο κριτήριο της πραγματικότητας (Realität) την αρχή της μη αντίφασης ($A = A$). Αντιστρατεύεται τη διαλεκτική κίνηση της σκέψης, σύμφωνα με την οποία το A συμφωνεί και δε συμφωνεί με τον εαυτό του, $A = -A$ ή B . Με τα λόγια του ίδιου του Αντόρνο « ...οτιδήποτε μπορεί να είναι διαφορετικό είναι όμοιο με τον εαυτό του.»

Λογιστική κουλτούρα: Ο λεγόμενος εκδημοκρατισμός της κουλτούρας στο όνομα του οποίου νομιμοποιείται η ενσωμάτωση κάθε γνήσιας καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η τέχνη και η κουλτούρα αποκτούν με αυτό τον τρόπο ένα χαρακτήρα καταφατικό και μαζίκα και για αυτό ακριβώς το λόγο αλλοτριωτικό.

Νόμος της Ισοδυναμίας: Βασικός νόμος της αστικής κοινωνίας. Πρώτος ο Μαρξ διαπίστωσε αυτή τη θεμελιώδη αντίφαση και τη διατύπωσε ως φετιχισμό του εμπορεύματος. « Η αξία χρήσης ενός προϊόντος υποσκελίζεται από την ανταλλακτική του αξία και μετατρέπεται σε εμπόρευμα. Στην ανταλλακτική αξία η κοινωνική σχέση των προσώπων μεταβάλλεται σε μια κοινωνική σχέση πραγμάτων. Σε κάθε περίπτωση οι άνθρωποι είναι αντικείμενα. Ο Αντόρνος μεταφράζει το γεγονός αυτό από το χώρο της οικονομίας στα άδυτα της ίδιας της αστικής σκέψης. Αναφέρει χαρακτηριστικά: «η ποσότητα αυτή καθ' εαυτή είναι όπως η εξίσωση της ανταλλαγής από την οποία προέρχεται, σχετικής, αναφορικής φύσης και προσκολλάται πάλι, όπως η εξίσωση της ανταλλαγής στο ενέργημα της ανταλλακτικής τέλεσης, αφού μια ποσότητα αφορά πάντα ένα μετρήσιμο μέγεθος (...) είναι η απόλυτη παντοδυναμία του εργαλειακού σκέπτεσθαι που εξισώνει το όμιο με το ανόμιο, ανταλλάσσει ομοιειδείς αφαιρέσεις με ανόμια, συγκεκριμένα πράγματα, χρήμα με χρήμα, χρήμα με αντικείμενα».

B.A.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Αντόρον**, *Minima Moralia*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1990
Αντόρον, *Η θεωρία της ημιμόρφωσης*, Αθήνα 1987
Αντόρον, *Τρεις μελέτες για το Χέγκελ*, Αθήνα 1994
Χορκχάιμερ, *Η έκλεψη του λάγου*, εκδόσεις Κριτική 1987
Χορκχάιμερ, *Παραδοσιακή και κριτική θεωρία*, εκδόσεις Ύψιλον, Αθήνα 1987
Χορκχάιμερ, *Φιλοσοφικό σημειωματάριο*, Αθήνα 1986
Χορκχάιμερ-Αντόρον, *Η διαλεκτική του διαφωτισμού*, εκδόσεις Ύψιλον, Αθήνα 1986
Χορκχάιμερ-Αντόρον, *Κοινωνιολογικά εισαγωγικά δοκίμια*, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 1988
Χορκχάιμερ-Μαρκούζε-Αντόρον-Λόβενταλ, *Τέχνη και μαζική κουλτούρα*, εκδόσεις Ύψιλον
Μαρκούζε, *Ο μονοδιάστατος άνθρωπος*, εκδόσεις Παπαζήση
Μαρκούζε, *Έρως και πολιτισμός*
Μαρκούζε, *Λόγος και επανάσταση*, εκδόσεις Ύψιλον
Χάμπερμας, *Ο φιλοσοφικός λόγος της μοντερνικότητας*, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1993
Χάμπερμας, *Κείμενα γνωσιοθεωρίας και κοινωνικής κριτικής*, εκδόσεις Πλέθρον
Μαρκής Δημήτριος, *Έλλογος κατακραυγή*, εκδόσεις Σμύλη
Καβουλάκος Κάρολος, *Τα θεμέλια του λόγου της κριτικής κοινωνικής θεωρίας*, εκδόσεις Πόλις

«Η τυπική λογική ήταν η μεγάλη σχολή της ενοποίησης. Πρόσφερε στους διαφωτιστές το σχήμα σύμφωνα με το οποίο ο κόσμος μπορούσε να γίνει αντικείμενο υπολογισμών. Αναγνωρίζει τον αριθμό ως κανόνα αφού ό, πι δεν διαιρείται δι ενός αριθμού και τελικά δι του αριθμού 1 είναι απλή αυταπάτη. Ο διαφωτισμός μετατρέπει τη σκέψη σε πράγμα, σε αυτόνομη αυτοματική διαδικασία, σε ένα εργαλείο μαθηματικοποίησης της φύσης και αριθμοποίησης της κοινωνικής ζωής. Η αστική κοινωνία κυριαρχείται από την ισοδυναμία η οποία κάνει το ανόμοιο συγκρίσιμο, ανάγοντάς το σε αφηρημένες ποσότητες. Με αυτό τον τρόπο τα μαθηματικά απελευθερώθηκαν και έγιναν οι απόλυτοι κριτές»

«Οι άνθρωποι είχαν πάντα να διαλέξουν ανάμεσα στην υποταγή τους στη φύση ή στην υποταγή τής φύσης στο εγώ. Με την επέκταση της εμπορευματικής οικονομίας ο σκοτεινός ορίζοντας του μύθου φωτίζεται από τον ήλιο του υπολογιστικού λόγου που οι παγερές ακτίνες του ωρίμασαν το σπόρο της βαρβαρότητας».

«Από τη μια μεριά έχουμε το αφηρημένο εγώ, κενωμένο από κάθε υπόσταση, που προσπαθεί να μεταβάλλει, οτιδή- ποτε υπάρχει, σε ένα μέσο της αυτοσυντήρησής του. Και από την άλλη, έχουμε μια κενή φύ- ση υποβαθμισμένη σε γυμνό υλικό, σε γυμνή ύλη που πρέ- πει να κυριαρχηθεί, χωρίς άλ- λον οποιοδήποτε σκοπό από το σκοπό της κυριαρχίας»

«Η διαλεκτική δεν μπορεί να είναι τίποτε άλλο παρά η συνεπής συνείδηση της μη ταυτότητας. Τούτο η διαλεκτική το προβάλλει στη συνείδηση ως αντίφαση. Η αντιφατικότητα έχει, δυνάμει της ενδόμυχης ουσίας του ίδιου του συνειδότος, το χαρακτήρα αναπόφευκτης και μοιραίας νομοτέλειας. Ταυτότητα και αντίφαση συνυφαίνονται μεταξύ τους. Η καθολικότητα της αντίφασης δεν είναι τίποτε άλλο από την αναλήσια της καθολικής ταύτισης έτσι όπως αυτή φανερώνεται μέσα της. Η εξίσωση αντίφαση ίσον-μη ταυτότητα δεν είναι αντιστρέψιμη»

Η θέση των ιθαγενών στην αυστραλιανή κοινωνία - Οι αγώνες και οι επιδιώξεις τους σήμερα

Παρά την περιθωριοποίηση, την καταστολή και την απομόνωση, πολλοί λίγοι ιθαγενείς αποδέχτηκαν τις δυτικές αξεις και προσπάθησαν να ενταχθούν στην κοινωνία των λευκών. Η δυτική κουλτούρα ήταν ξένη για αυτούς και αντιστέκονταν σ' αυτή, έστω και παθητικά.

Η Αυστραλία συγκροτήθηκε σε κράτος την 1η Ιανουαρίου 1901 με την ομοσπονδιοποίηση έξι αυτεξόσιων κτήσεων του βρετανικού στέμματος. Το νέο κράτος ακολούθησε την ίδια καταπιεστική πολιτική και την ίδια τακτική περιθωριοποίησης και γενοκτονίας, μ' αυτή των βρετανών αποκιοκρατών. Το 1944 οι ιθαγενείς ανακηρύχτηκαν τελικά αυτραλοί πολίτες και μόλις το 1967 μετά από δημοψηφίσμα που κατέργησε τα σχετικά άρθρα του συντάγματος- απέκτησαν ίσα δικαιώματα με τους υπόλοιπους κατοκους της Αυστραλίας. Αυτά βέβαια στα χαρτιά, γιατί στην πραγματικότητα πολύ λίγα άλλαξαν, κι αυτά μέσα από τον αγώνα των ιθαγενών. Σήμερα στην Αυστραλία οι νόμοι ορίζουν ότι οι πολίτες είναι ίσοι, αλλά: η συχνότητα θανάτων των παιδιών των ιθαγενών είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερη απ' των λευκών. Η διάρκεια ζωής τους είναι 50 χρόνια, ενώ ο μέσος όρος ζωής των λευκών είναι 70 χρόνια. Έρευνα στο Σίδενεύ έδειξε ότι το 1/4 των παιδιών τους υποφέρει από υποσιτισμό. Σε σύγκριση με τους λευκούς είναι 17 φορές πιο πιθανό να συλληφθούν, 15 φορές να φυλακιστούν και 16 φορές πιθανότερο να πεθάνουν στα χέρια της αστυνομίας. Αυτό το τελευταίο είναι ένα από τα μείζονα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ιθαγενείς και φυσικά μια από τις προτεραιότητες των αγώνων τους. Δεκάδες aborigines έχασαν τη ζωή τους τα τελευταία χρόνια ενώ τελούσαν υπό κράτηση. Οι φόνοι αυτοί των ανθρωποφυλάκων καλύπτονται πλήρως από το αυ-

τους με βάση τις δικές τους αρχές. Το 1976 κατοχυρώνεται νομικά το δικαίωμα άσκησης βέτο απ' τους ιθαγενείς, όσον αφορά την εξόρυξη μεταλλευμάτων σε περιοχές που ανήκουν σ' αυτούς. Το ζητούμενο βέβαια είναι ποιες είναι αυτές οι περιοχές ή καλύτερα ποιες αναγνωρίζουν ως τέτοιες η ομοσπονδιακή κυβέρνηση και οι κυβερνήσεις των πολιτειών. Γιατί βέβαια, αυτή την ίδια γη τη διεκδικούν οι εταίρειες εξόρυξης και δεν είναι εύκολο οι πολιτικοί εκπρόσωποί τους να αναγνωρίσουν τα δικαιώματα των αυτόχθονων λαών. Το 1982 ο Έντι Κόκι Μάμπο και άλλοι τέσσερις ιθαγενείς της φυλής Mezlam άρχισαν μια δικαστική μάχη στο Ανώτατο Δικαστήριο εναντίον της κυβέρνησης της πολιτείας Κουίνσλαντ, ζητώντας τα πατροπαράστα δικαιώματα κυριότητας της γης τους. Τελικά, δέκα χρόνια, αργότερα το δικαστήριο δικαίωσε τον Μάμπο και τους συντρόφους του και ουσιαστικά αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά ότι η Αυστραλία δεν ήταν «Άδεια Γη» όταν έφτασαν εκεί οι πρώτοι άποικοι. Αυτό σημαίνει ότι, εάν οι ιθαγενείς μπορούν ν' αποδείξουν ότι παρέμειναν στη γη τους συνέχεια από το 1788 ώς σήμερα, μπορούν να διεκδικήσουν αυτή τη γη ως δική τους και κατά συνέπεια ο τίτλος κυριότητας αυτής της γης είναι δικός τους. Το 1993 η τότε «εργατική» κυβέρνηση αναγνώρισε με νόμο ότι οι αυτόχθονες αυτραλοί έχασαν τη γη τους χωρίς ποτέ να αποζημιωθούν και χωρίς να αναγνωριστούν ποτέ τα δικαιώματά τους. Τον Δεκέμβριο του '96 το Ανώτατο Δικαστήριο με την απόφαση «WIK» αναγνώρισε για πρώτη φορά πως τα δικαιώματα γης των αυτοχθόνων μπορούν να συνυπάρξουν μ' αυτά των λευκών. Επίσης, αναγνώρισε ότι έχουν δικαιώματα γης σε περιοχές που είναι εκμισθωμένες σε αγροκτηνοτρόφους και ότι διατηρούν το δικαίωμα αποζημιώσης, αν τα κεκτημένα δικαιώματα γης αφαιρεθούν ή μειωθούν από κυβερνητικό νομοσχέδιο...»

Οι νόμοι και οι αποφάσεις αυτές

ων είναι το ζητούμενο. Και κάτι τέτοιο δεν είναι καθόλου εύκολο.

Κάποιοι λίγοι ιθαγενείς κατόρθωσαν ν' αποκτήσουν δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια μόρφωση και να εισέλθουν ως ισότιμα μέλη στην αυστραλιανή κοινωνία. Αυτοί έχουν συστήσεις οργανώσεις, διαπρούν σχέσεις με πολιτικούς και φορείς και διαπραγματεύονται με την κυβέρνηση. Δηλαδή έχουν αναλάβει τον ρόλο των διαμεσολαβητών. Την δεκαετία του '80, είχαν συγκροτήσει το «Κογκρέσο των Aborigines», το οποίο είχε αναγνωριστεί απ' την κυβέρνηση ως συμβουλευτικό της όργανο. Μετεξέλιξη αυτού είναι η «Aboriginal and Torres Strait Islanders Commission» (A.T.S.I.C.), η κύρια επίσημη οργάνωση των ιθαγενών σήμερα. Άλλη οργάνωση είναι η «Νομική Υπηρεσία Ιθαγενών» που ασχολείται με υποθέσεις, αυθαιρεσίας των κρατικών οργάνων. Επίσης, υπάρχει και το «Συμβούλιο Συμφιλίωσης Adorigines και λευκών» -στο οποίο συμμετέχουν ιθαγενείς και λευκοί- που ιδρύθηκε το 1991 και έχει ζωή ως το 2001.

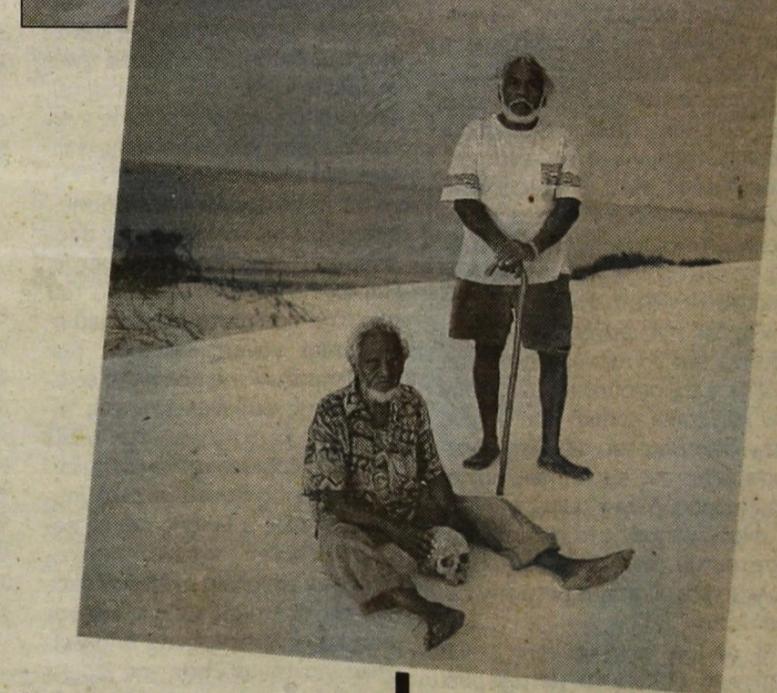
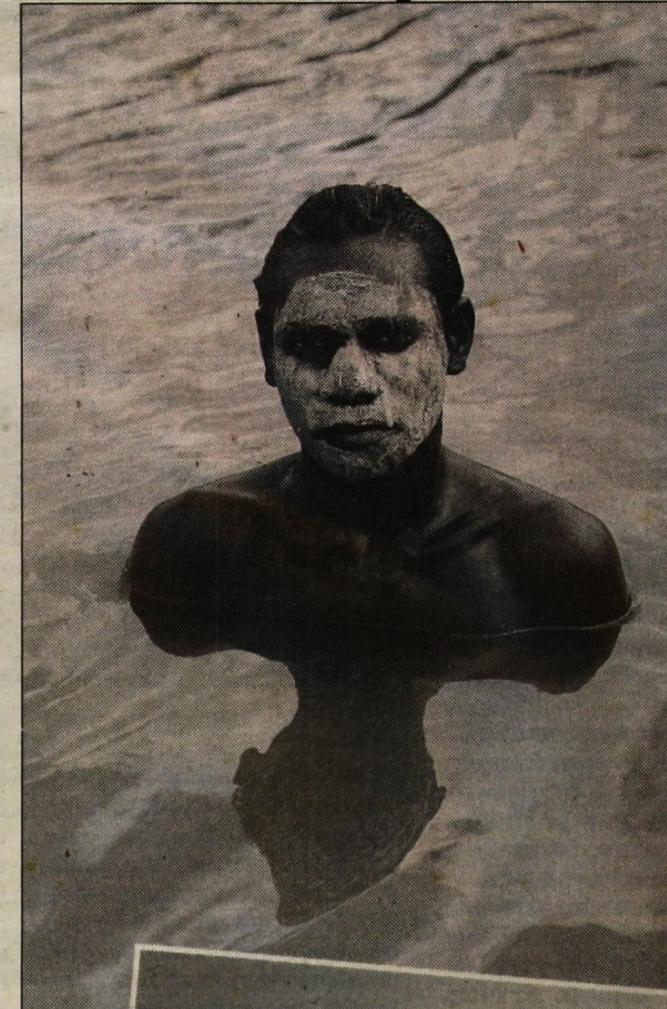
Το τί επιδιώκει αυτή η ελτί μάς το λέει ο πρόεδρος του «Συμβούλιο Συμφιλίωσης» Patric Dodson της φυλής Yamatu.

«Το βασικό χαρακτηριστικό του οράματός μας είναι μια ενωμένη Αυστραλία, όπου θα υπάρχει δικαιοσύνη και ισότητα για όλους και σεβασμός στη γη και την κληρονομιά μας... Θέλουμε να έχουμε περισσότερο λόγο πάνω στις δομές και στους θεσμούς που επηρεάζουν τη ζωή μας, στη Βουλή, στις υπηρεσίες που έχουν σχέση με μας. Θέλουμε να σιγουρευτούμε πως τα δικαιώματά μας θα κατοχυρωθούν συνταγματικά...»

Χρειαζόμαστε μια εθνική συμφωνία που να εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να υπάρξει κοινοβουλευτική αντιπροσώπευση για τους λαούς μας... Οι ιθαγενείς θέλουν να είναι σε θέση να διοικούν και να ελέγχουν μερικές απ' τις δικές τους υποθέσεις, ανήκοντας την ίδια σπιγμή σ' αυτό το μεγάλο θένος της Αυστραλίας». (1)

Υπάρχει μια αξεπέραστη αντίστοιχη στην καπαδούν «σεβασμό στην κουλτούρα και τη φύση/της κοινωνίας μας που βασίζεται σε αρχές κοινοκτημοσύνης και κοινωνικές αξίες που συνδέονται με τη γη και τις παραδόσεις μας» (2), από μια εξουσιαστική οργάνωση που σκοπό της έχει την εξυπηρέτηση των καπιταλιστικών συμφερόντων. Η κουλτούρα των ιθαγενών είναι αντιθετική προς τις επιδιώξεις του αυστραλιανού κράτους και αυτή ακριβώς η αντίθεση προκάλεσε και προκαλεί την γενοκτονία τους. Φαίνεται ότι αυτή η ελτί των aborigines επιδιώκει μια φαινομενική αυτονομία τους μέσα στα ασφυκτικά πλαίσια του κράτους με διαχειριστή την ίδια. Όμως, η ένταξη των ιθαγενών που οραματίζεται (έστω και ισότιμη) μέσα στην ευρύτερη κοινωνία θα σημάνει και το τέλος τους ως τέτοιων. Εκτός κι αν ιθαγενής σημαίνει αυτός που έχει μαύρο δέρμα.

Η βάση των ιθαγενών, πάντως, δε φαίνεται να πολυσυμπαθεί το σύστημα ελεμημοσύνης και κρατικής πρόνοιας, γι' αυτό και πολλοί ζητούν ένα κομμάτι γης να επιστραφεί σ' αυτούς, για να δοθεί η βάση για την αυτάρκειά τους. Και βέβαια πολλά θα εξαρθητούν απ' το πώς θα διαχειριστούν αυτό το κομμάτι γης, από τον επιδιώκεις αποφάσεις στην πράξη των αποφάσεις

δικό τους τρόπο κοινωνικής ζωής και οργάνωσης όπως οραματίζονται.

Απ' τη δεκαετία το '60 και δώθε υπάρχει μια σύγχρονη ιθαγενική λογοτεχνία, άρρηκτα δεμένη με τους πολιτικούς και κοινωνικούς αγώνες των αυτόχθονων λαών. Μάλιστα, οι σχετικές εκδόσεις παρουσιάζουν θεαματική άνοδο τα τελευταία χρόνια. Και για το τέλος μια περιγραφή για το πώς οι ιθαγενείς της ίπαθρου δημιουργούν συλλογικά την τέχνη τους σήμερα: «Βρέθηκα στις ομάδες της Κοινότητας Παπάνια... Ντυμένος στα μαύρα, εκτεθειμένος στο εκτυφλωτικό φως και τη ζέστη, προστλωμένος και αυτηρός, ο ζωγράφος Μπιλ Στόκμαν άρχισε να ζωγραφίζει μια ιστορία των Προγόνων και του εαυτού του. Του συμπαραστέκονταν η γυναίκα του, φίλοι και συγγενείς. Ένας γέροντας τυφλός, άλλοτε έφαλλε, άλλοτε μουρμούριζε και άλλοτε αφούγκραζόταν απειλητικά τους ένοντες, καθισμένος σ' ένα θρόνο από σωρούς τενεκέδων. Πάνω στον μαύρο μουσαμά του Στόκμαν εικονογραφεί την προσωπική του ανάμνηση, συγχωνευμένη με ότι ζηζαν και είπαν ποι παππούδες αλλά και με ότι ταξιδεύει στο ατελείωτο χρόνο του μύθου». (3)

Υ.Γ. Το γράψιμο αυτού του κειμένου θα ήταν αδύνατον, χωρίς την συνδρομή σε φυλλάδια, περιοδικά- μπροσούρες και άλλες πληροφορίες του συντρόφου Δ. Τ. από την Αυστραλία.

Σημειώσεις

(1) και (2): Από συνέντευξη στην ελληνική εφημερίδα «Ο κόσμος» του Σίδενεύ

(3) Από άρθρο στην εφημερίδα «Ελληνικός Κόσμος».

Άλλες πηγές:

L. Satterthwait, «Aboriginal Australia, Culture and Society, Hunting and gathering», Canberra 1992

«Whitewash» εκδ. ASF, Melbourne 1988 -

Ελληνόφωνες εφημερίδες Αυστραλίας.

K.M. Ηράκλειο